

Іван В. Григас

**Політичне шарлатанство
„фіктивників“ та справжній зміст
Програми УРДП**

diasporiana.org.ua

Видання Видавництва «Українські Вісті»
791 Neu-Ulm, Schulgasse 1-2, Bundesrepublik Deutschland

Авторська примітка

Хоч за своїм стилем це полемічний памфлет, але за своєю суттю це аналітичне дослідження явища провокаційної дезінформації громадянства про ідейно-політичні позиції УРДП з боку тих безчесних та безвідповідальних елементів у нашому політичному житті на еміграції, що тут об'єднані назвою «фіктивники».

Певна гострота реакції на конкретний факт провокаційної дезінформації та в стосунку до її конкретного автора зумовлена безапеляційністю його безпідставних вигадок, що вимагають не тільки звичайного їхнього спростовання, але й точного їхнього окреслення власним іменем. А тому що автор вигадок не заслуговує на шану трактування його як поважного дискутанта, автор цього памфлету-дослідження воліє виступати тут під своїм (зрештою — досить прозорим) псевдонімом.

1. Явище політичного шарлатанства взагалі та серед нашої еміграції зокрема

Слово «шарлатанство» французького походження, і за своїм загальним значенням воно в українській мові збігається з тим, що означає слово «шахрайство». Але специфічне значення слова «шарлатанство» (в основі якого лежить іменник «шарлатан») полягає в тому, що ним окреслюється не звичайне шахрайство, а таке, що виявляється у вигляді самозванчих претенсій некомпетентної в певній ділянці особи безвідповідально виступати в ролі знавця і спеціаліста в цій ділянці, спричинюючи цим злочинно-шкідливі наслідки.

Такими шарлатанами, наприклад, бувають «лікарі» з «липовими» дипломами і без жодних моральних принципів. Але є також шарлатани-«вчителі», шарлатани-«вчені», а також, звичайно, й шарлатани-«політики». Зрештою, коли йдеться про політичне шарлатанство, то, наприклад, усе те, що в Советському Союзі називається «політичною наукою», а насправді є політичною пропагандою — це згори й до низу звичайнісіньке політичне шарлатанство, — хоч воно, треба сказати, здебільшого вимушене самою наявною там політичною системою, яка є сама собою політичним шахрайством.

Та в даному разі мова буде не про советське, а про наявне тут таки, серед нашої еміграції, політичне шарлатанство. Як читачі вже, мабуть, і самі здогадуються, ідеться знову ж таки про досить уже відомих своєю політичною неморальністю «великих комбінаторів», що скандально прославилися своїми довгорічними на-

маганнями перетворити у власну «фірму» Державний Центр УНР — шляхом обшахраювання УНРади через вигадування різних політичних фікцій, за що й удостоїлися клички «фіктивників».

Але не будемо тут пригадувати ще раз горезвісні «подвиги» цих «фіктивників» та називати їх поіменно чи за їхніми високими державними титулами. бо вони вже й так настільки скомпромітовані, що навіть і в їхньому власному середовищі їх мало хто сприймає тепер серйозно. Отже — не про них тут буде мова, а про виставлену тепер ними собі на зміну, так би мовити — «нову силу» в ділянці того ж таки «фіктивництва», хоч насправді «новим» є тільки ім'я продовжувача цього неблагопристойного ремесла.

Маю на увазі те повторення старих інсинуацій «фіктивників» проти УРДП, що його сфабриковано «самвидавом» самозванної «матірної УРДП» («матірної» — від поняття «матірня лайка», що характерна для «самвидаву» цієї фіктивної фірми), а відтак опубліковано в органі «фіктивників» — «Мета», у вигляді передовиці (!) листопадового числа 1977 р. та в деяких інших «органах» ворогів справжньої УРДП — за підписом «Проф. д-р Олег С. Підгайний» під заголовком «До поняття „революції“ в програмі лівого відламу УРДП»

2. ЧЕРГОВИЙ ВИЯВ ПОЛІТИЧНОГО ШАРЛАТАНСТВА «ФІКТИВНИКІВ» У ФОРМИ «КРИТИКИ» ПРОГРАМИ УРДП

Уже саме недоречне (як для газетно-полемічної статті на поточно-політичну тему) нагородження академічних титулів автора викликає в серйозного читача несмак і настороження. Зокрема ж на це може звернути увагу читач, якому відомо, що зовсім недавно носія цих титулів було в США позбавлено його академічної посади за звинуваченням немовбито в «неком-

петентності». Але, якщо вже виставлено на показ ці тигули, як доказ, мовляв, «кваліфікації» автора виступати в ролі якогось «експерта» в питанні, в якому його попередники з середовища «фіктивників» так ганебно скомпромітувалися своєю забріханістю, то може в його опусі й справді можна сподіватися бодай хоч якоїсь краплини подібності до серйозного розгляду предмету його «експертизи»?

Гай-гай, — даремні сподівання! Опус написано з приводу Програми УРДП, яку схвалено VI-м З'їздом партії в грудні 1970 р. та широко розповсюджено в різних формах її публікації в 1971-72 рр. для загального відома й обговорення. На жаль, обговорення поза УРДП не було, тільки з боку ворогів і зрадників УРДП з цього приводу вилляло кілька бочок бруду — в стилі совєтської лайливої брехні, без жодного посилання на текст документу, замість якого вигадано щось цілком йому протилежне.

Що ж являє собою теперішній виступ реклямованого титулами чергового речника «фіктивників», випханого наперед тими ж таки ворогами й зрадниками УРДП?

Перед цим уже було зазначено тут, що це «повторення тих самих старих інсинуацій», але тепер слід уточнити: повторення ще в гіршому варіанті. Річ бо в тім, що цей черговий речник «фіктивників», виконуючи своє завідомо нечесне завдання, вдався до таких примітивних засобів фальшування, що цим не лише зганьбив свої реклямовані академічні титули, але й цілковито заперечив їх серйозність, виявивши своє звичайнісіньке шарлатанство.

Справді бо: як інакше, ніж шарлатанством, можна назвати таку «критику» Програми УРДП, коли при цьому нема ні однісінького посилення хоч на якийсь один конкретний параграф документу в його повному й точному цитуванні? А це ж легко було зробити, бо документ складається з послідовно викладених сти-

слих тез у параграфах, що згруповані під відповідними порядковими нумерами у відповідних частинах і розділах. Отже, для точного посилання на ті чи інші тези є ідеальна зручність. І коли справді серйозно піддавати критиці ту чи іншу тезу, то треба ж її зачитувати чи принаймні ідентифікувати відповідними нумерами частини, розділу й параграфу.

Але так роблять серйозні критики, а шарлатани від критики роблять звичайно інакше: вони уникають цілих цитат і точних посилань, а натомість виставляють свої власні «голі» твердження, час від часу вставляючи в них у лапках окремі слова, живцем і без толку вирвані з різних, але не вказаних, параграфів документу (а часом навмисне беручи у лалки власні слова й вирази, щоб здавалося ніби це також цитування) — і все це зв'язують до купи, вдаючи, що це, мовляв, і є «зміст» не вказаної ними тези. А потім із цього роблять свої «висновки». При цьому суттєві місця відповідних тез взагалі замовчуються, логіку пов'язання одних частин документу з іншими ставиться догори ногами, а деякі «тези», яких у документі нема, просто вигадуються — та ще й такими словами автора вигадки, яких у даному документі ні в якому разі серйозно й припустити не можна, настільки вони суперечать усьому, що в ньому насправді сказано.

Ілюструвати прикладами всі факти такого кричущого словесного шахрайства в опусі вже названого титулованого шарлатана тут неможливо, бо довелося б цитувати всі пункти Програми УРДП, щоб спростувати ними все те, що про них безсовісний «критик» повігадував. Але головніші приклади треба таки навести, щоб було ясно, як саме грає своїми фальшивими картами цей нечесний гравець.

3. ЯК У ПРОГРАМІ УРДП «ЗГАДУЄТЬСЯ Й САМОСТІЙНА СОБОРНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА»

Основна гра зводиться до того, щоб «довести» те, чого ніякими дійсними фактами довести не можна, а саме: що нібито в Програмі УРДП знехтувано ідею самостійної української державности, як програмову мету, замість якої нібито (уявіть собі!) — «автори програми пропонують федералізований ССРСР» і т. п.

Щоб дійти до таких диких «висновків», зухвалий шарлатан мусів цілковито зігнорувати головну, тсбто — властиво-програмову, частину Програми УРДП, що називається «Програмові засади». З хлестаковською «легкістю неймовірною» він просто збув цю частину однією фразою, яка звучить дослівно так: «У підставовій програмі переважають загальні твердження, навіть згадується й самостійна соборна українська держава; є також мова про вільний, але обмежений вибір тощо.»

Слід зазначити, що якраз те, що в цій фразі зневажливо названо «загальними твердженнями» (а далі в іншому місці навіть доповнено за увагою, що вони, мовляв, «мають тільки пропагандивне значення») — це ніщо інше, як ті самі твердження, які становлять собою суть сформульованих І. Багряним та іншими творцями УРДП (в тому зокрема й С. Підгайним) «Програмових засад» цієї партії у час її програмового оформлення Другим З'їздом 1948 р. Ці ж самі «Програмові засади» під цією ж таки назвою і становлять собою властиво-програмову частину Програми УРДП 1970 р., тільки їх більш конкретизовано й уточнено, а в зв'язку з цим також поширено та уяскравлено — без жодної зміни в самій їхній суті.

Отже — виходить що в своїй запопадливос-

ті необачний шарлатан зневажливо перекреслив як «загальні твердження», що «мають тільки пропагандивне значення» ті самі «Програмові засади» Багряного-Підгайного, що на них якраз тільки й посилаються «фіктивники» з «матірної УРДП», як на свою єдину і незмінну програму, та з позицій якої виступає й сам шарлатан — Олег С. Підгайний! Справді, як у тій приказці: «Загадай дурневі Богу молитися, то він і лоба проб'є»...

Але як же все таки в Програмі УРДП 1970 р., за словами її «критика» — «згадується й самостійна, соборна українська держава»? Невже справді, отак собі тільки десь «між іншим» якимось там «згадується», як про це з близької іронією пише він?

Ні, навпаки: в першому ж розділі головної, властиво-програмової частини Програми під назвою «Програмові засади» перші ж таки «Вихідні тези» цієї частини починаються першими двома точками, які дослівно звучать ось так:

«1. Українська Революційно-Демократична Партія (УРДП) — це партія українського трудового народу, яка першим і головним своїм завданням ставить здобуття і забезпечення **НАЦІОНАЛЬНОЇ СВОБОДИ та ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ** для **ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ**, бо це перша передумова його існування та історичного розвитку, як **НАЦІЇ**.

2. Відновлення шляхом революційної боротьби, вже створеної революцією, **УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНОЇ СОБОРНОЇ ДЕРЖАВИ** та встановлення в ній **УСІХ ДЕМОКРАТИЧНИХ СВОБІД**, знищених чужим Україні диктаторським режимом комуністичної партії, — це перша конкретна мета революційно-політичної діяльності УРДП» (підкреслення за текстом документу).

Чи ж можна ще більш конкретно й категорично сформулювати самостійницько-державницьке кредо партії, ніж це зроблено в цих

перших точках першого розділу головної частини Програми УРДП 1970 р.? І який же збочений моральною кривизною розум мусить мати людина, щоб вимудрувати з цього зневажливу фразу про «загальні твердження», де, немов би, як щось недоречне, «згадується й самостійна соборна українська держава»? . .

Але треба ж іще взяти до уваги й той факт, що самостійницько-державницькі постуляти УРДП підкреслено також і в інших частинах Програми, зокрема в її першій частині, що називається «Ідеологічні підстави». Наприклад, у четвертій точці другого розділу цієї частини, де мовиться про «підставові ідеї українського революційно-демократичного руху», першою названа й підкреслена «ідея нації, як суверенного народу в своїй власній державі», а в наступній, п'ятій точці цього розділу це конкретизовано в таких словах:

«5. Безпосереднім джерелом ідейно-політичного змісту сучасного українського революційно-демократичного руху є національна й соціальна ідеї української революції та революційної української демократії в конкретному втіленні української демократичної державності 1917-1921 рр. Ці ідеї задекларовані зокрема в Універсалах про створення, самостійність і соборність Української Народньої Республіки.»

А потім далі — у третьому розділі, в сьомому параграфі ще раз зазначено: **«СВОБОДА Й ДОБРОБУТ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЮДИНИ, що їх реальне забезпечення нині практично можливе лише через національно-державну незалежність України, — це те, в чому полягає конкретна сучасна українська національна ідея в розумінні української революційно-демократичної ідеології. Тому її першим універсальним постулятом є ВІЛЬНА ТА ВПОВНІ НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНСЬКА ДЕМОКРАТИЧНА ДЕРЖАВА В ІНТЕРЕСАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЮДИНИ.»**

Отже — не тільки якнайчіткіше зазначено, підкреслено й повторено в найголовніших точках перших двох частин Програми УРДП 1970 р. першорядність і непохитність її самостійницьких державницьких позицій (які, до речі, висловлено якнайкраще й ширше, ніж у «Програмових засадах» 1948 р., сформульованих під керівництвом Багряного), але ще й конкретно вказано на їхнє безпосереднє ідейне переємство від самостійницьких державних актів УНР (чого в «Програмових засадах» 1948 р. якраз і не було; див. текст у «Наших Позиціях» ч. 1, 1948, стор. 55-57).

То як же ще ясніше можна сказати про це в будь-якому партійно-програмовому документі, щоб його несумлінні «критики» могли нарешті в ньому це помітити й переконатися, що в Програмі УРДП 1970 р. українські самостійницько-державницькі (і навіть УНРівські) позиції насправді акцентовані навіть більше, ніж у їхніх партійних документах! Та в тім то й справа, що цього вони не хочуть помічати, воліючи підмінювати факти своїми вигаданими фікціями.

4. ЗВІДКИ ВИССАНО «ВІЛЬНИЙ, АЛЕ ОБМЕЖЕНИЙ ВИБІР» І «ФЕДЕРАЛІЗАЦІЮ ССРСР»?

Ну, а як щодо «вільного, але обмеженого вибору», про який, як пише наш горе-«критик», нібито, «е також мова» в Програмі УРДП. А справа стоїть ось як: Н Е М А ніде в цілій Програмі ніякої мови про будь-який «обмежений вибір», та й взагалі ні разу ніде в документі не вжито навіть і слова «обмежений» — у будь-якому розумінні! Натомість багато разів мовиться просто про **вільний вибір** і часом з уточненням, що йдеться саме про **необмежений вибір!**

Ось як про це зокрема мовиться: в частині першій, розділ другий, у точці десятій — **«Свобода виборів і свобода вибору в політичному**

житті»; в третьому розділі, у точці першій — «Право на вибір і зміну влади в державі та конкретних її устроєвих форм»; у точці другій цього ж розділу — «Необмежене право вибрати і бути вибраним на основі загальної та вільної участі в виборах таємним голосуванням»; там же в точці шостій — «Право на освіту й фах та їх вільний вибір і вільне застосування»; там же в точці десятій — «Право на вибір і зречення громадянства».

Оце й усе, що мовиться в Програмі про «вільний вибір», і скрізь, де про це мовиться, є ще й додаткові пояснення про конкретні форми його здійснення, але ніде нема нічого подібного до мови про яке б то не було «обмеження». Отже — «вільний, але обмежений вибір» — це чистісінька шарлатанська вигадка горе-«критика», та ще до того й дуже дурна вигадка, з якої видно також елементарну безграмотність автора такої суперечної нормальній логіці формули, як «вільний, але обмежений»: бо ж те, що є обмежене, вже не є вільне — і навпаки.

Але злодійкувато підсунена фальшивка про «вільний, але обмежений вибір» — це ще дрібна шарлатанська витівка нашого горе-«критика», порівняно з тим, що являє собою вигадка про якусь «пропозицію федералізованого СС-СР», що нібито є в Програмі УРДП. Бо цю вигадку її автор не просто так собі кинув «між іншим», а взявся ще й «розробляти» її за допомогою цілого шахрайського монтажу взятих ним у ланки слів і фрагментів фраз, що мали б, нібито, правити за «цитати» з якихось там шматків (звичайно не вказаних) Програми.

Зрештою, саме вживане горе-«критиком» поняття «федералізований ССРСР» — це чистісінька фікція. Ніде в усіх трьох частинах Програми УРДП, включно зі вступом до неї, Н Е М А навіть і такого слова, як «федерація» (чи «федералізація») або похідних від цього чи однозначних із цим слів. Нема та й усе! Ба більш:

це взагалі щось абсолютно чуже всьому тому, що будь-де в Програмі говориться про СРСР.

Адже федерацією в СРСР є тільки Російська СФСР, що складається з автономних республік у складі Росії, яка сама є однією з 15-х «союзних» республік СРСР — формально на одному рівні з Українською РСР та іншими з цих республік. Отже — «федералізація СРСР» у цьому контексті мала б означати, власне, ліквідацію формально «союзного» статусу Української й інших із 15-х республік і перетворення їх на автономні в складі однієї, очевидно Російської, федерації.

До чогось такого в своїх злосбних наклепах на УРДП досі не змогли ще додуматися навіть і найбільш безсоромні вороги УРДП — з високими державними титулами і без них. А цей ось — із реклямованими академічними титулами, виходить, таки додумався («поганому виду нема стиду»)!

З чого ж він висмоктав цю свою дивовижну вигадку?

Як видно з тієї карколомної «логіки», за якою «проф. д-р» політичного шарлатанства побудував свій монтаж фальшивих «цитат» із різних несполучних між собою частин таким чином «оперованого» ним тексту, в цьому випадку маємо справу з комбінацією двох можливих варіантів одного й того ж самого явища: з одного боку — наш «монтажник» просто з причини звичайного недоумства виявився нездібним розібратися, що й до чого мовиться в тій чи іншій частині Програми та в якому стосунку є ці частини одна до одної; а з другого боку — він виявився настільки неморальним типом, що свідомо вдався до підмінювання недолугими витворами своєї власної фантазії нібито розглядуваний ним документ (що його він, можливо, сам і не читав), щоб таким чином штучно створити собі «підстави» для, чомусь конче пістрібних йому, саме таких, а не інакших, «виснов-

ків».

Але спробуємо розібратися в дивовижній (а часом навіть маніякальній) «логіці» нашого горе-«критика».

5. «ЩО Є ЩО» В ПРОГРАМІ УРДП ТА ШАРЛАТАНСЬКЕ ІІ ЧИТАННЯ «НАВПАКИ»

Річ у тім, що Програма УРДП складається з трьох частин: перша — під назвою «Ідеологічні підстави» містить стислий виклад тих основних ідей, що визначають собою зміст програмових цілей партії; друга — під назвою «Програмові засади» являє собою властиву програму партії, тобто — виклад самої суті тих конкретних кінцевих цілей, задля досягнення яких існує й діє дана партія; і третя — під назвою «Політичні настанови» — це накреслення поточно-політичних завдань щодо застосування партією таких тактично-політичних засобів на шляху її змагання за остаточні програмові цілі, які (засоби) в даний час найбільш відповідають реальним можливостям українського народу в конкретній дійсності його життя і змагання на батьківщині.

Інакше кажучи, перша й друга частини — це ідеологія й програма, що належать до сфери сталих ідейно-політичних вартостей партії, відповідаючи на питання «чому й за що» вона бореться. Третя ж частина — це політична тактика самої боротьби в даний момент, коли треба дати відповідь на питання «як, яким чином, яким шляхом, якими засобами» за даних конкретних обставин можна щось конкретно робити в плані цієї боротьби — в ім'я отого «чому й за що».

Оскільки, samozрозуміло, йдеться про реальну сьогоденішню боротьбу на батьківщині, то для партії, що діє на еміґрації, але вважає себе виразником відповідних її ідеології й програмі вітчизняних сил народу, головним у її політиці є ніщо інше, як саме визначення її від-

ношення до тих конкретних форм, у яких ці сили в даний час ведуть на батьківщині змагання за свої, конкретні для даного часу й даних умов, цілі. Саме тому в Програмі УРДП її третя частина присвячена в основному якраз питанню про те, в якому стосунку до цілей наявного нині в Українській РСР змагання внутрішньо-підсоветських політично-активних сил є УРДП зі своїми програмовими цілями, що викладені в головній, другій частині Програми.

Як відомо, конкретні цілі саме демократичного руху внутрішньо-підсоветських українських сил в Українській РСР на час 1970 р., коли формулювалася і схвалювалася Програма УРДП, були вже достатньо зафіксовані в відповідних документах підсоветського «Самвидаву». От саме вибрані з цих документів головні поточно-програмові цілі українського демократичного руху в підсоветських умовах і перелічено в відповідному місці третьої частини Програми УРДП; а перед цим і після цього подано й відповідні тези про те, як оцінює ці цілі УРДП та в якому стосунку до них перебувають властиві цілі самої УРДП.

Що ж зробив із цього наш «критик»-шарлатан? Читаючи навмисно все навпаки, він оголосив, що головною та єдиною важливою частиною Програми УРДП є її третя частина, а подані в ній поточні цілі українського демократичного руху в підсоветських умовах він, цілком не згадуючи про зазначені перед ними й після них погляди УРДП щодо цього, оголосив програмовими цілями самої УРДП — в розумінні її остаточних, кінцевих цілей. Власне, в такий спосіб він і ухитрився вигадати свою фікцію «федералізації ССРСР», що в його маніякальній уяві зродилася з цілком протилежних цьому домагань українського демократичного руху в підсоветських умовах.

6. ПРО ЩО МОВИТЬСЯ В ПРОГРАМІ УРДП ТА ЩО ВИГАДАВ ПІ «КРИТИК»-ШАРЛАТАН?

У третій частині Програми йде мова про ті конкретні форми змагання за перші, найнеобхідніші зміни, за які в підсоветській дійсності України йде нині конкретна боротьба внутрішньо-підсоветських політично-активних сил. Очевидна річ — це специфічно-підсоветські форми боротьби, але це ті перші кроки, без яких в ситуації тривалої стабільності наявної там системи ніяким іншим способом революцій-не зрушення в напрямі боротьби за остаточні цілі неможливе.

І от, порядком визначення відношення УРДП до цих форм боротьби в підсоветських умовах з погляду остаточних програмових цілей самої УРДП, в третій частині Програми УРДП цьому питанню присвячено другий, третій і четвертий розділи, де зокрема в третьому розділі перелічено в десятих пунктах і головні конкретні цілі українського внутрішньо-підсоветського змагання під заголовком: **«Головні цілі внутрішнього змагання за зміни в Україні сьогодні — програма-мінімум з погляду остаточних цілей УРДП»**. Цей розділ починається вступом (що є шостою точкою загального тексту третьої частини), де про це сказано так:

«Конкретна мета змагання внутрішніх політично-активних сил за зміни у підсоветській дійсності сучасної України, маючи різні форми й ступні свого вияву, в основному зводиться нині до таких програмових цілей, які навіть у **максимальних** за тих умов вимірах становлять собою з погляду остаточних цілей УРДП лише **програму-мінімум** для змагання саме в підсоветських умовах. Головні цілі цієї програми, як це можна вивести зі змісту найбільш яскравих

програмових документів змагання внутрішніх політично-активних сил, що виступають з конкретними домаганнями змін існуючого становища в підсоветській дійсності України сьогодні, зводяться до таких цілей» — і далі йде перелічення цих цілей.

Отже — розрізнення остаточних програмових цілей самої УРДП і поточних цілей змагання внутрішньо-підсоветських українських сил за зміни наявного там стану речей — це те, що в кожній письмений людини при читанні цього вступу не може викликати жодного сумніву. А для політично письмений людини також мусить бути цілком зрозумілим, що визначене тут співвідношення поточно-підсоветських цілей, як цілей мінімальних, до остаточних максимальних цілей УРДП — це співвідношення між тим, що є по дорозі до мети, і тим, що є самою метою. Те, за що йде українське змагання в підсоветських умовах у специфічно-підсоветських формах — це також засіб наближення до мети.

Зокрема ж безсумнівно таким засобом є ті домагання децентралізації СРСР та суверенізації Української РСР, що їх виставляють українські внутрішньо-підсоветські політично-активні сили, базуючись на формально-конституційних та міжнародно-правових підставах для цього. Ці домагання і подано в переліченні їх у третьому розділі третьої частини Програми під заголовком **«Головні цілі внутрішнього змагання за зміни в Україні сьогодні»**, де вони зазначені в таких перших двох пунктах:

«1) Демократичне перетворення нині централизованой структури „Союзу Радянських Соціалістичних Республік” у справді добровільний міждержавний союз незалежних і рівних республік з дійсно забезпеченим правом виходу з нього.

2) Перетворення Української Радянської Соціалістичної Республіки в повністю суверенну

національну республіку з забезпеченим правом плебісциту, під міжнароднім наглядом, у питанні приналежності до союзу чи виходу з нього.»

Чи ж не ясно, що зазначені тут поточно-політичні цілі українського внутрішньо-підсоветського змагання спрямовані в тому ж таки напрямі, що й змагання за остаточні самостійницько-державницькі цілі, бо ж це змагання за створення конкретних передумов для досягнення остаточних цілей. У кожному разі «демократичне перетворення СРСР у справді добровільний міждержавний союз незалежних і рівних республік з дійсно забезпеченим правом входу з нього», а в наслідок цього — «перетворення Української РСР у **вповні суверенну** національну республіку» — це ніяк не «федералізація ССРСР», а протилежне їй: це, власне, «відфедералізування СРСР» і перший етап цілковитого усамостійнення України. А головне — що це ж те, за що конкретно йде змагання в Україні!

І що ж злого в тому, що цей факт оцінюється як позитивне явище, яке в даних конкретних обставинах партія, що має дальші від цього цілі, вважає за потрібне їх підтримувати, як перший великий крок на шляху до своїх остаточних цілей і як реальний засіб сучасної боротьби за їх досягнення? . . .

А може в Програмі УРДП не розмежовано цілей самої УРДП та цілей внутрішньо-підсоветських сил за зміни в Українській РСР сьогодні? Так ні ж бо, не тільки чітко це розмежовано, а ще й спеціально виділено мову про це розмежування в окремий, четвертий розділ третьої частини Програми, що складається з двох — сьомого й восьмого пунктів, які йдуть відразу ж за переліченням поточних цілей демократичного руху в Українській РСР; і в цих пунктах зокрема сказано ось що:

«7. . . . УРДП ані ідентифікує з собою, ані не

репрезентує всі форми вияву сучасного революційно-демократичного процесу в Україні, зокрема ж — ті політично-активні сили, що виступають за зміни в межах існуючих нині в УРСР форм суспільного життя. Натомість, вважаючи це явище за важливий позитивний фактор у розвитку загального революційно-демократичного руху, УРДП, як частина цього ж таки процесу в ідейному розумінні, має одним із своїх конкретних політичних завдань на сучасному етапі наступне: сприяти всіма можливими засобами змагання внутрішніх політично-активних сил у межах та з метою демократичної перебудови в УРСР і в цілому комплексі СРСР в обсязі конкретних програмових цілей цього змагання.

8. Хоча з погляду остаточних цілей українського революційно-демократичного руху за програмою УРДП конкретні програмові цілі сучасного змагання за демократичну перебудову в межах існуючих форм суспільного життя в УРСР — це лише програма-мінімум, проте УРДП не протиставляє їй свою програму-максимум, а навпаки — включає й мінімальні цілі в свою максимальну програму.

Зокрема ж УРДП вважає своїм головним завданням нині розбудову конкретних форм ідейно політичної співдії з усіма силами внутрішнього революційно-демократичного процесу в Україну та з широкими масами українського народу взагалі — з метою орієнтації їх на **максимальні програмові цілі української демократичної революції в розумінні УРДП.**»

Отже — не тільки розмежовано цілі самої УРДП і цілі внутрішнього змагання за зміни в підсоветських умовах України сьогодні, як мінімальні й максимальні цілі, але ще й підкреслено підпорядкованість перших другим і загальною спрямованістю на максимальні цілі, на які саме й орієнтує УРДП своєю Програмою внутрішньо-підсоветські українські сили та маси

українського народу взагалі. То яким же архишарлатаном мусить бути той, хто навмисно ігноруючи це, вдається до таких вигадок про Програму, які цілковито виключені всім тим, що в ній насправді сказано! . .

7. ХВОРОБЛИВЕ МАРЕННЯ ПРО «СПРАВЖНИЙ КОЛГОСПНИЙ ЛАД»

Але наш горе-«критик» і цим не задовольнився. Йому конче треба було «знайти» в Програмі УРДП ще й — що б ви думали? Ну, звичайно ж, «колгоспний лад», щоб уже разом «пришити» оббріхуваній ним партії і «комунізм». Як же це зробити, коли в Програмі з усією можливою чіткістю підкреслено цілковите заперечення колгоспної системи?

Адже в основній, другій частині Програми, у розділі четвертому під заголовком «Соціально-політичний та економічний лад в Українській Демократичній Державі» про всю наявну тепер в Україні господарсько-політичну систему взагалі та про колгоспно-радгоспну систему зокрема сказано в пунктах 1 і 6-8 ось що:

«1) Вся господарська й політична система, запроваджена в Україні диктатурою комуністичної партії, як антинародня державно-капіталістична система, ліквідується. . .

6) Державно-капіталістична колгоспна та радгоспна система в сільському господарстві ліквідується революційним законодавством в організований спосіб. Уся земля в Україні, як засадничо загальнонародня власність, має бути негайно розділена народньою владою шляхом відповідного законодавства на таких засадах:

а) земля колгоспів разом з колгоспним майном мають перейти в трудову власність селянства — з вільним вибором форм землекористування і господарювання; земля і майно радгоспів частинно мають бути передані в розпорядження селянських громад та сільсько-господар-

ських кооператив, а частинно в резервний фонд держави, як основна база для організації спеціальних сільсько-господарських закладів в інтересах загального піднесення культурно-технічного рівня сільського господарства України.

7) Державно-капіталістичні підприємства в сільському господарстві, типу ремонтно-тракторних станцій та інших підприємств т. зв. „сільгосптехніки”, разом з їхнім майном мають перейти у власність незалежної від держави системи сільсько-господарської кооперації. . .

8) Продаж і купівля землі, як засадничо загальнонародної власності, має бути обмежена лише до тих окремих випадків, які будуть передбачені спеціальними законами щодо цього.»

Як безперечно-очевидним є з цих пунктів Програми (про які навмисно навіть і не згадує «критик»-шарлатан) — це стовідсотково анти-колгоспна програма. При чому — анти-колгоспний та приватно-власницький аспект розв'язання сільсько-господарської проблематики тут навіть більш підкреслено, ніж у «багрянівських» «Програмових засадах» УРДП 1948 р. Наприклад, коли в Програмових засадах УРДП 1948 р. говорилося просто, що «колгоспно-радгоспна система ліквідується», то в Програмі 1970 р. спеціально уточнюється, що ця система ліквідується «революційним законодавством», тобто — негайно, **в процесі самої революції**. І ця негайність також підкреслена в наступному реченні, яка в порівнянні з версією 1948 р. звучить так: у версії 1948 р. — «Вся земля і майно передаються у власність селянства»; а в версії 1970 р. — «Уся земля. . . має бути негайно розподілена народною владою. . . на таких засадах: а) земля колгоспів разом з колгоспним майном мають перейти у трудову власність селянства».

Також навіть більше, ніж у «багрянівській» версії 1948 р. підкреслено в Програмі 1970 року орієнтацію УРДП саме на приватно-власниць-

кий курс сільсько-господарської політики в майбутній Україні. Про це зокрема свідчить ось хоч би таке порівняння: у версії 1948 р. сказано — «Продаж і купівля землі в засаді **виключається. Може бути допущена лише в окремих випадках, передбачених спеціальним законом**»; натомість у Програмі 1970 р. сказано — «Продаж і купівля землі, як засадничо загальнонародної власности, **може бути обмежена лише до окремих випадків, які будуть передбачені спеціальними законами щодо цього**».

Чи ж не ясно з усього, що тут було зацитовано, що навіть і з тим шахрайським спритом, на який здібний наш горе-«кригик», будь-яку тенденцію до «колгоспного ладу» з цього ніяк не можна виссати. Проте він все ж таки виссав. Звідки? Ну, звичайно ж, із власного пальця, як це він переважно робить і в усьому своєму опусі взагалі.

І цю виссану з власного пальця вигадку він розслинив аж на кілька абзаців, де пустив гуляти свою власну фразу про «справжній колгоспний лад», подаючи її в лапках, як нібито щось, що взято з тексту Програми. Він прямо так і пише: «Замість існуючого „колгоспного ладу” за програмою вимагається привернення „справжнього колгоспного ладу”». І далі з маніякальною послідовністю він повторює цю вигадану ним фразу ще кілька разів.

Ба навіть більше: цілком протилежно до того уточнення і підкреслення, яке чорним по білому стоїть у Програмі УРДП щодо **негайности ліквідації колгоспної системи революційним законодавством**, «критик»-шарлатан твердить, що «з програми ясно, що колгоспна система має бути затримана на протязі революції без змін, а тільки після встановлення нових революційних державницьких інституцій колгоспна система може бути або затримана, або замінена»? Що це? Галюцинація? Так.

Доводиться ствердити, що в цьому й подібних

випадках (усіх їх не можна в одній статті згадати) маємо справу з параноїчною заміною реальності власним маренням «критика». Зокрема ж це саме стосується також його галюцинації про те, що, мовляв, у Програмі УРДП «маємо вимогу „справжнього ССРСР“, замість існуючого».

Хворобливе марення про «справжній колгоспний лад», як і про «справжній ССРСР», нещасний маніяк, звичайно ж, поєднав і зі своїм безглуздим ототожненням з програмовими цілями УРДП тих конкретних домагань, які виставляють у підсоветських умовах діячі там на формально-легальних підставах політично-активні сили народу на батьківщині, про позитивне ставлення до яких мовиться в спеціально цьому присвячених пунктах третьої частини Програми. Зокрема, наводячи з перелічених там конкретних домагань те, в якому мовиться, що є також домагання «забезпечення реального саморядування селян в усупільненому сільському господарстві» (й опускаючи з цитати дальші слова — «з відповідною свободою також індивідуального господарювання»), «критик»-шарлатан знову ж таки по-блюзнірському іронізує на тему «вибору бригадирів, а чи визначення оплати колгоспникам».

Бідний «проф. д-р» навіть не здібний збагнути, що домагання селян самим урядувати собою — це в підсоветських умовах найбільш соціально-революційне домагання, що означає перший радикальний крок до самовизволення селян від партійно-державної панщини. І яка ж справді революційна партія може зігнорувати це?..

8. «РОСІЙСЬКА ОРІЄНТАЦІЯ»...

І. БАГРЯНОГО?

Раніше в цій статті вже було зазначено, що спростувати всі вигадки й перекручування розглядуваної тут шарлатанської «критики» Програми УРДП в межах однієї статті просто не-

можливо, настільки ця «критика» є переверненням усього навпаки. Ще більшою мірою це стосується тих «висновків», які робить шарлатан із своїх же власних вигадок про зміст Програми, що зі справжнім її змістом не має нічого спільного. Чи ж варто взагалі говорити про ці «висновки», коли їхня недоречність очевидна вже з самого факту їхньої цілковитої непов'язаності з предметом, до якого їх «пришито», як до тієї прислівної кобили хвіст?

Звичайно, коли б справді в цьому випадку йшлося тільки про те, що «привиділося» хворій уяві самого безвідповідального автора розглядуваного тут шарлатанського опусу, то не варто було б на це взагалі звертати уваги. Але йдеться про досить широко закросену «фіктивниками» акцію дезінформації української громадськості (шарлатанський опус розповсюджено по всіх редакціях українських часописів та на багато інших адрес, і деякі з односторонньо поінформованих осіб і кіл на цей гачок таки «клюють»), а тому нема ради — фікції треба викривати фактами.

Зокрема ж не можна не вказати на такий факт, як те, що демагогічно-провокаційні закиди в опусі чергового речника «фіктивників» щодо національно-політичної позиції «авторів Програми УРДП» насправді спрямовані й проти тих творців УРДП, іменами яких «фіктивники» радо спекулюють. Так, наприклад, шарлатан вигадав фікцію, за його словами, — «нерозрізнення інтересів українського і російського народів» у Програмі УРДП, бо, мовляв, «програма закликає до створення „спільного фронту народів СРСР, включно з російським народом”». І далі він доходить навіть до того, що закидає «авторам програми»... «російську орієнтацію»! Але ж насправді у Програмі йдеться ось про що (далі цитую слова з шостого розділу третьої частини Програми):

«Револуція в Україні за умов сучасної полі-

тичної дійсности реально можлива, як успішна революція, тільки в межах загальної революції в масштабах усього комплексу СРСР, включно з Росією, як головним силовим фактором у цьому комплексі. Тому реальна українська революційна політика нині вимагає не тільки тісного пов'язання завдань української революції з цілістю завдань загального революційного процесу в СРСР, але й ініціативно-провідної ролі українського чинника в цьому загальному процесі. Зокрема ж, оскільки в цьому процесі важливу роль відіграє російський революційний чинник, це вимагає не лише українського протиставлення йому, але й творчого змагання з ним, а також — відповідних форм співпраці з ним з боку українського революційного чинника.»

А далі в цій же частині Програми УРДП говориться про конкретні форми співпраці революційно-демократичних сил народів СРСР, у тому числі й російського, на базі (далі цитую) — «визнання взаємно революційно-демократичними рухами цих народів їхньої суверенности в наявних нині кордонах їхніх республік».

А тепер пригадаємо слова І. Багрянго на цю ж тему в його доповідях, що були й залишаються програмовими документами УРДП, з яких виходять і всі теоретичні положення Програми УРДП 1970 р.

«Ми, — писав Багрянний у своїй доповіді на Третньому з'їзді УРДП 1949 р., — ставимо ставку на революцію в ССРСР. Підкреслюємо — в ССРСР, а не в якійсь його одній частині... Будуючи свою тактику на національних та соціальних протиріччях, які існують в ССРСР, ставимо за мету... налагодження контактів з усіма прогресивними силами самої Росії... Кожна справжня революційна протибольшевицька сила мусить шукати контакту з російським прогресивним революційним підпіллям... Щоб більшевизм перемогти, треба боротися проти нього

разем з російським народом» (цитата за органом ЦК УРДП «Наші Позичі», ч. 5, 1949 р.).

А в своїй останній програмовій доповіді на IV-му з'їзді Багрянний знову говорив на цю ж тему так:

«Ми... не ненавидимо російського народу, як народу. Ми за те, щоб росіяни рішуче боролися проти комунізму, проти большевизму, вітаємо це, радіємо з цього. І не тільки вітаємо, а й будемо допомагати боротися проти большевизму й співдіяти з народом російським... Багато замотеличених наших компатріотів з жахом закричать: „Як?.. і з росіянами?!“. Так, і з росіянами. Тотбо з тими росіянами, які підходитимуть під наше „якщо“ — якщо вони визнаватимуть право нашого народу на цілковите відокремлення від Росії та на наше самостійне державне існування...» («Наші Позичі», ч. 1/23, 1955 р.).

Отже — виходить, що наш горе-«критик», чий опус починається з ритуального поклону І. Багрянному, б'ючи по сучасній УРДП (яку він, звичайно, за термінологією «фіктивників», називає «лівою»), б'є по УРДП Багрянного та й по самому Багрянному. І коли він при цьому ще й недоречно «мудрує» на тему, мовляв, неіснування таких політичних сил серед росіян, які б надавалися на співпрацю українців-самостійників з ними, то пригадаємо, що УРДП за життя і керівництва Багрянного була в тісній співпраці з російською групою НОРД Алексінського, видаючи з ними разом російськомовну газету «Освобождение». На цей факт вказував і Багрянний у своїй щойно цитованій доповіді, де він говорив:

«Група п. Алексінського — група НОРДу, що стоїть у спільному з нами революційно-демократичному фронті, це доказ такої співпраці, й думаємо, що це зовсім не погано, а навпаки — це явище позитивне і бажане.»

Таку позицію в питанні співдії з антиімпері-

ялістичними й антишовіністичними, революційно-демократичними силами російського опору комуністично-тоталітарному режимові в СРСР займала УРДП за життя і керівництва Багряного, і таку ж позицію займає вона й сьогодні, заявивши про це в своїй тактичній, третій частині Програми 1970 р. І така позиція сьогодні має в умовах СРСР ще більше підстав, ніж вона мала в часи Багряного, бо в підсоветському демократичному русі такі є російські антиімперіалістичні й антишовіністичні сили, і навіть більше — є спільний з ними фронт українських демократів (і націоналістів!), про що яскраво свідчать документи підсоветського «Самвидаву», а на еміграції — такий речник російських демократів як В. Буковський (а є ще й інші!).

Так що даремно титулований шарлатан так розмахує своєю примітивною «мотигією — на сонце»!..

9. БАГРЯНІВСЬКА ПОЗИЦІЯ В ПИТАННІ «УРСР — УНР» ТА ФІКТИВНИЦЬКА «МОТИГА» ПРОТИ НЕЇ

Сказане перед цим про «мотигу» також стоується і розмахування старою інтригантською вигадкою «фіктивників» про т. зв. «визнання УРСР» та нібито протиставлення її УНР у Програмі УРЛП. І це незважаючи на те, що в Програмі багато разів підкреслено цілком прогиглежне, а саме — фіктивність суто формальної державности УРСР та її суперечність із фактичним становищем УРСР в СРСР, і що завданням УРДП є використовувати цю суперечність у боротьбі за спразжню державність, якою була створена в революції УНР, та що в умовах СРСР це означає боротьбу за революційно-демократичне перетворення УРСР у нову УНР.

Про це в третій, тактичній частині Програми УРДП 1970 р. (тобто — в частині, що розрахо-

вана виключно на форми й методи боротьби в умовах СРСР) сказано зокрема так (далі — цитування з п'ятого і шостого пунктів шостого розділу третьої частини Програми):

«5. ...Формальна державність УРСР має не тільки формальне, але й суттєво-політичне значення для боротьби за справжню державну суверенність України. Самозрозуміло, першим завданням УРДП є всіляко викривати невідповідність фактичного становища України до її формального стану у формі УРСР — як у комплексі СРСР, так і зокрема в міжнародно-політичній системі Об'єднаних Націй. Та разом з цим УРДП вважає, що в реально-політичній діяльності треба виходити з позиції визнання факту існування формальної державності УРСР та змагання за перетворення формальної державності у фактичну.

6. Засади важливим та найбільш суттєвим елементом державницької позиції УРДП є підставовий для неї історично-правний аргумент справжньої державної суверенності України у формі створеної в революції Української Народньої Республіки (УНР). Саме її існування посередньо стало джерелом постанов та кож і УРСР, як протиставлення національній та демократичній державності УНР „українсько-радянської” державної форми без національно-державного змісту... УРДП вважає живою й нині ідею УНР, як здійснення в революції власної демократичної державності народу України. І тому також у своє розуміння конкретного змісту сучасного змагання за перетворення формальної державності у фактичну УРДП вкладає також ідею революційно-демократичного перетворення УРСР у форму УНР. Це може бути УНР і за назвою, але головне — це має бути УНР за суттю її демократичної форми й національного та демократичного змісту — в їх єдності та відповідності до сучасних потреб і вимог українського трудового народу.»

Чи ж із цього не ясно, що про якийсь «визнання УРСР» і протиставлення її УНР у Програмі УРДП не тільки нема (та не може й бути) жодної мови, а навпаки — є мова тільки про тактику **боротьби за УНР в умовах СРСР** — засобами використання наявної для того політичної зброї, що закладена в суперечностях між формальною державністю УРСР та її фактичним недержавним станом. Що ж мусить мати на місці совісті людина, яка з цього могла висмокати щось цілком протилежне?!

І тут іще раз мусимо нагадати, що в «Програмових засадах УРДП», які були сформульовані І. Багряним, С. Підгайним та іншими основоположниками цієї партії і схвалені на її Другому з'їзді 1948 р., не було й згадки про УНР, як конкретну форму й суть державности, за яку бореться УРДП. Також там не було й тактичної тези про використання формальної державности УРСР та її суперечности з фактичним станом речей у боротьбі за справжню українську державність.

Цього останнього не було з цілком зрозумілої причини: в Україні тоді ще такої форми боротьби в підсоветських умовах за українську державність також не було, отже не було й потреби достосовувати програму партії на еміграції до зумовлених цим реальних фактів і проблем визвольної боротьби на батьківщині. Перші самвидавні документи про таку форму боротьби — програма «Української Робітничо-Селянської Спілки» Л. Лук'яненка, І. Кандиби та інших, «Інтернаціоналізм чи русифікація?» Івана Дзюби тощо — стали відомі на еміграції щойно в 1967-68 рр., тобто — чотири-п'ять років по смерті Багряного.

І щойно потім — дослівно всі українські самвидавні документи виявили цілковиту перевагу настанови саме на таку форму боротьби на батьківщині — аж до програмових документів київської «Української Громадської Групи спри-

яння виконанню Гельсінських угод» М. Руденка, О. Бердника та інших; і ця настанова існує й сьогодні, незважаючи на морально-політичне її послаблення фізичними репресіями. І, звичайно, УРДП не могла не зайняти до цієї постанови вітчизняних сил опору свого становища, і це становище не могло бути інакшим, ніж його висловлено в Програмі 1970 року.

Але чи це становище суперечить, наприклад, таким попереднім поточно-програмовим документам УРДП часів керівництва Багряного, як з'їздові дповіді самого Багряного? Ні, не лише не суперечить, а якраз із висловлених там настанов і випливає. Так, наприклад, у своїй доповіді на III-му з'їзді УРДП 1949 р. І. Багрянний говорив:

«Мусимо будувати свою тактику, виходячи із усіх зовнішніх і внутрішніх передумов, що їх Україна має... Слід виходити з засади, що існує українська держава (що вона стала маріонетковою, менше з тим) і що це та держава — не бунт сліпих плебеїв, а українська держава, українська нація в повному розумінні того слова — бореться за повну незалежність. Боротьба мусить оформлятися, як зудар української республіки з імперіалістичною Росією. За право кожної нації на відокремлення, за зміну соціального й політичного режиму, за цілком вільну самостійність і суверенність.»

І далі там же:

«Крім великих втрат, Україна має, може якраз ціною тих втрат, і великі досягнення. Всі ті досягнення належить вповні використати. До таких досягнень належить хоч би й той самий факт входження України до Об'єднаних Націй... Примітка: Ми не тільки не відкидаємо період здобуття й існування та боротьби Української Народної Республіки, а навпаки, вважаємо, що саме завдяки цьому періодові, завдяки цій народній революції, Україна не була скинена геть з історичного рахунку і з нею Росія зму-

шена була числитися та укладати договір, бодай назовні, як рівний з рівним; і та форма української держави, яка заіснувала, була прямим здобутком і вислідом попереднього періоду. Не було б УНР, не було б і УССР. Інша справа, в що та УССР була обернена підступним ворогом» («Наші Позиції», ч. 5, 1949 р.).

Отже — як видно з цієї цитати, Багрянний фактично дотримувався того погляду, що Українська РСР в історично-політичному аспекті таки «походить» від УНР, бо своє існування вона завдячує передусім попередньому існуванню УНР та її боротьбі за своє існування, бо щойно цим було вимушене постання, в протиставленні їй, УРСР. Тому й логічно, що боротьба за українську державну самостійність із вихідної бази існуючої тепер форми державності УРСР, так чи інакше буде такою боротьбою за перетворення цієї формальної державності на фактичну, якою має бути Українська Народня Республіка — як не за назвою, то за її суттю.

Зрештою, формулу «перетворення Української РСР на Українську Народню Республіку» схвалила УРДП ще в 1948 р., схваливши тоді свою офіційну «Деклярацію парламентської фракції УРДП на Першій сесії УНРади», де зокрема чорним по білому було чітко названо шлях «перетворення УРСР на УНР», як шлях боротьби за незалежнення України (див. текст цієї Деклярації в журналі «Наші Позиції» ч. 3-4, 1948 р.).

І варто зазначити ще й ось що: тим лідером Фракції УРДП в УНРаді, який склав на її Першій сесії цю першу УНРадівську декларацию «Багрянівської» УРДП, був ніхто інший, як С. О. Підгайний!

10. РІЗНИЦЯ МІЖ НАЗВОЮ І СУТТЮ ТА ВІДОМІ ІСТОРИЧНІ ФАКТИ, ЯКИХ «ПРОФ. Д-Р» НЕ ЗНАЄ

І тут до речі буде звернути увагу на цілковиту нездібність нашого горе-«критика» взагалі мислити логічними категоріями. Прямо таки анекдотичним прикладом цього може служити його недоречно взагалі, але до того ще й скандально-самоком промітлююча, заувага на адресу М. Воскобійника — з приводу того, що той нібито в приватній розмові (далі цитую «критика») «заявив мені, що назва майбутньої держави — це справа неістотна» (мова йшла про те, чи коначною є пов'язаність боротьби за українську державність з назвою «УНР»). І ст, збурюючись із цього приводу, наш горе-«критик» пише: «Кели автор цих рядків запитав, що було б, якби пресвідники Української Центральної Ради назвали Україну не УНР, а „Южним краєм імперии Романовых”, то на це питання відповіді не дістав.»

Ну, звичайно ж не дістав, бо ж на явне дурноляство в серйозній розмові з чемности не відповідають. А чогось дурнішого, ніж «вимудрувана» бідним горе-«критиком» жалюгідно-смішна «ілюстрація» до його заперечення сказаного серйозним співрозмовцем, ледве чи можна уявити!

Виявляється, що «проф. д-р» навіть не знає різниці між назвою і суттю речей. Адже йшлося про неістотність того, якими саме словами буде окреслено назву держави, якщо це буде за своєю суттю саме те, що відповідає змістові поняття «**українська самостійна соборна демократична держава**». Саме це мається на

увазі й у цитованих вище словах Програми УР-ДП про те, що — «це може бути УНР і за назвою, але головне — це має бути **УНР** за суттю її демократичної форми й національного та демократичного змісту». То до чого ж тут «Южний край імперії Романових», що є означенням цілком іншої, протилежної суті, тобто — **НЕ** держави взагалі й навіть **НЕ** національної та **НЕ** демократичної адміністративної одиниці. Як же можна зі здоровим глуздом олерувати таким безглуздом «аргументом» чи серйозно його сприймати?!

Цілком очевидно й самозрозуміло, що самостійна українська демократична держава може називатися «Українська Народня Республіка», але може називатися й інакше, наприклад, — «Українська Демократична Держава» чи «Українська Націснальна Держава», чи й просто «Українська Держава», оскільки «демократична» також означає «народня» (тобто — народо-владна), а «національна» є також «народня» (бо нація — це державно-суверенний народ), і навіть вистачає самого поняття «українська держава», аби тільки це була справді **українська** (тобто — українським народом самовладно керована) **справжня** (тобто — самостійна й соборно-цілісна) **державна**!

Але, якщо вже наш горе-«критик» усю суть вбачає в самій назві, то пригадаємо йсму, що, наприклад, ту ж таки назву «УНР» деякий час уживали також і російські большевики на Україні, створивши зброєю російських червоногвардійців свій «радянський уряд України» в Харкові 30-го грудня 1917 року. Відтоді аж до 14-го січня 1919 р., тобто — аж до устійнення назви УРСР на означення большевицької державности на Україні, большевицька «українська радянська держава» офіційно називалася «Українська Народна Республіка», а її офіційний інформаційний орган видавався під назвою «Вісник УНР». Назва УНР вживалася в

усіх законах і деклараціях большевицької влади на Україні під час большевицької «громадянської війни» проти справжньої УНР.

Отже — та сама назва означала цілком протилежні речі. Ба більше: поняття «народна республіка» особливо полюбili комуністи, і тому більшість створених ними держав, зокрема — прямих сателітів СРСР, називаються «народними республіками». Є й тепер УНР: так в українській совєтській пресі називається комуністична «Угорська Народна Республіка». Комуністичні Польща, Болгарія і Монголія також «народні республіки». Комуністичний Китай — «Китайська Народна Республіка» — і т. п.

Так що наш горе-«критик» зі своїм дивацьким розумінням назви, як чогось такого, що визначає саму суть і невід'ємне від неї, пограпив, як то кажуть — «під дурного хату».

До речі, факт незнання нашим горе-«критиком» історії вживання большевиками назви УНР та дальших метаморфоз поняття «народна республіка» — це досить промовистий факт, коли взяти до уваги те, що ім'я «прсф. д-ра О. Підгайного» значиться як ім'я автора (чи спів-автора?) компілятивної праці з історії української державности саме доби УНР.

Але це не єдиний приклад його незнання тих історичних фактів, які він, уживаючи для авторитетности свої академічні титули, мусів би знати. Наприклад, обурюючись з того приволу, що в переліченні домагань, які ставлять в Українській РСР підсовєтські українські демократи, є й домагання «забезпечення права плебісциту під міжнароднім наглядом, у питанні приналежности Української РСР до Союзу РСР чи виходу з нього», він (фальшиво отожднюючи це домагання з програмовою метою УРДП) гістерично волає, що цим, мовляв, «перекреслюється» і Перший, і Другий, і, звичайно, — Четвертий Універсали Центральної Ради.

Але ж відомо, що Першим Універсалом було

проголошено всього лише територіальну автономію частини підросійської України в межах однієї (навіть і не федеративної, а не то що «союзної») Російської держави; а Другим Універсалом лише стверджено обмеження цієї української автономії російським Тимчасовим урядом, що фактично зводило нанівець і саму автономію. Та навіть і Третім Універсалом, яким було проголошено Українську Народню Республіку, було також проголошено за мету федерацію «народів Росії» — шляхом їхнього волевиявлення через Всеросійські Установчі Збори.

Отже все це було фактично шукання шляху виїснення долі України через виборче голосування в Росії, що мало б бути значно менш певним волевиявленням самого українського народу, ніж плебісцит **в Україні під міжнароднім наглядом** спеціально у питанні приналежності до союзу чи виходу з нього. Щождо Четвертого Універсалу, яким було проголошено українську самостійність, але одночасно також залишено відкритими двері й для федерації, то переведення сьогодні в Українській РСР плебісциту **під міжнароднім наглядом** у питанні виходу України з СРСР було б величезним кроком у напрямі реалізації того самого революційного акту українського усамостійнення, що й Четвертий Універсал.

Інша справа наскільки сьогодні реально можливий такий крок. Але ж хіба збройно-повстанський акт усамостійнення України сьогодні, в умовах СРСР, є більше реально можливий? . . . Та це якраз те питання, над яким такі несерйозні люди, як наш горе-«критик», звичайно, не задумуються. І не про це тут мова, а про те, що коли «проф. д-р» не знає суті історичних актів і фактів, до яких він звертається в своєму опусі, то доводиться лише ствердити факт його некомпететности в питаннях, у яких він так по-шарлатанському «пописується» в ролі «експерта».

11. ЧЕРГОВИЙ РЕЧНИК «ФІКТИВНИКІВ» У ВІЙНИ ПРОТИ «ТРЕТЬОГО ШЛЯХУ» І. БАГРЯНОГО ТА С. ПІДГАЙНОГО

І нарешті — ще дещо з приводу того дивовижного непорозуміння, яке, — слідом за своїми попередниками й наставниками з табору «фіктивників», — узявся роздмухувати далі наш горе-«критик», напускаючи несусвітнього туману спекулятивного словоблудства з приводу, незбагненого для його кучого кругозору, «третього шляху», — в якому він вбачає «лівизну» УРДП. Звичайно, не будемо тут на цю тему вдаватися в дискусію з тим (і тими), хто взагалі не зацікавлений у вясненні правди. Але тому, що в цьому випадку черговий речник «фіктивників» опинився знову ж таки в стані війни проти І. Багрянного, а також і проти С. Підгайного, то мусимо звернути на це увагу наших читачів.

Річ у тім, що «третій шлях» — це ніщо інше, як лише той шлях **третього вибору** «між сталінським соціалізмом і реакційним капіталізмом», який був указаний І. Багрянним, як шлях УРДП, ще в часи формування її «багряннівських» «Програмових засад» на Другому з'їзді партії 1948 р. Це ж тоді, підкреслюючи заперечення з боку УРДП не тільки сталінського (тобто — тоталітарного) соціалізму, але й реставрації на його місці реакційного капіталізму, лідер-основоположник УРДП визначив цей шлях, як такий, що йде — **«від реставрації вліво, а від сталінського соціалізму вправо»**. А при цьому він ще й зазначив, що «антисталінський світ» у сучасній Україні в СРСР — «у своїх тенденціях все ж таки лівий, сугубо демократичний», і тому

(цитую далі) — «спираючись на тенденції широких мас в СРСР... і будучи послідовно вірними цим тенденціям, як би ми не забирали вправо, все одно ми будемо лівими» (див. «Наші Позиції», ч. 1, 1948, стор. 11-19).

Але ще навіть більш конкретно цей шлях третього вибору скреслював тоді ж і там же С. Підгайний. У тому ж таки ч. 1 «Наших Позицій» 1948 р., виступаючи під своїм партійним псевдом «Віктор Кравчук», С. Підгайний у статті «Де корінь наших розходжень?» (що являє собою текст його доповіді на Другому з'їзді УРДП) писав про започаткований УРДП новий український революційно-демократичний рух ось що:

«Цей рух поставив собі за завдання... шукання шляхів до подолання суспільно-економічних протилежностей... Завдання конструктивно-творчої праці шукання нових шляхів розвитку людства на руїнах соціал-комуністичної і капіталістичної практики... Ми є партія й антикапіталістична, незалежно від того, чи той капіталізм державний, трестовський чи навіть ліберальний. Ми нова партія, що постала як заперечення тридцятилітнього розвитку Сходу Європи, як політична сила, озброєна не тільки досвідом епохи капіталістичного розвитку, але й досвідом чвертьвікового будівництва соціалізму в СРСР... Ми хочемо такого устрою, таких суспільно-економічних відносин, при яких не буде ґрунту до виникнення ані фашистівської, ані комуністичної партій, ані капіталістичної кабали» («Наші Позиції», ч. 1, 1948, стор. 31-32).

І в цьому ж таки числі «Наших Позицій», яке дослівно робив (як тодішній редактор органу ЦК УРДП) саме С. Підгайний (з безпосередньою участю І. Багряного), в редакційному коментарі з приводу Другого (але Першого «багрянівського») з'їзду УРДП — під заголовком «Під знаком росту», ще чіткіше було окреслено саме третю позицію новоствореного ук-

раїнського революційно-демократичного руху — в таких словах:

«Уже тепер можна констатувати наявність у світі **третьої сили**, сили революційної демократії, руху трудящих, національного і соціального своїм змістом і формою... Історично самим життям поставлений до дії є рух революційної демократії, єдино здатний **перейняти всі позитивні здобутки дотеперішніх політичних рухів українського народу, в тому числі й традиційного соціалістичного**» («Наші Позиції», ч. 1, 1948, стор. 47-48).

Оце й є те «третє», про що йде мова також у Програмі УРДП 1970 р. І якщо в.но, як це всіляко намагається підкреслити горе-«критик» цієї Програми, є «ліве», то тільки тому, що той український «підсоветський світ», на внутрішні сили якого зорієнтована ця Програма, кажучи словами Багряного, — є «лівий, суцього демократичний»; а також і тому, що в цій програмі, звичайно ж, кажучи словами «багрян'всько-підгайнівськ.го» редакційного коментаря першого числа «Наших Позицій», зроблено спробу синтезувати «всі позитивні здобутки дотеперішніх політичних рухів українського народу, **в тому числі й традиційного соціалістичного**». І яка ж іронія, що саме хизуючись прізвищем Підгайнівського та лицемірно киваючи й на Багряного, які обоє були властивими батьками третього, синтетичного шляху ідейно-політичних шукань УРДП, чужий самій суті УРДП носій шанованого нами прізвища виявився всього тільки жалюгідним знаряддям, яким так по-шарлатанському послуговуються в своїх політикансько-інтригантських цілях «фіктивники» з табору зрадників і традиційних ворогів УРДП.